

Valgreinar

Løgtingsvalið 2011

Margretha Nónklett

Tað góða lívið er helst ymiskt alt eftir hvønn vit spyrja, og frá politiskari síðu ber neyvnan til at tryggja øllum eitt fullkomið lív. Men rættin til eitt virðiligt lív eiga vit øll, og tað eigur tí at vera mætasta uppgávan hjá Løgtinginum at tryggja hóskaði karmar, so at øll kunnu skapa sær eitt virðiligt lív.

Eitt virðiligt lív

Tá vit tosa um eitt virðiligt lív er talan um eitt minstamat av rættindum, ið øll hava rætt til. Eitt nú rættin til ein hóskaði bústað, mat, útbúgving og heilsurøkt. Men tað snýr seg eisini um, hvørji virðir vit byggja okkara samfelag á. Meginreglan skal vera, at hvørt einstakt menniskja er eitt virði í sjálvum sær, og at samfelagið skal rúma og taka sær væl av øllum.

Enn eru vit ikki komin á mál í Føroyum – hvørki í mun til at tryggja borgarum eitt minstamat av rættindum ella at skapa eitt samfelag har rúm er fyri øllum. Stakir uppihaldarar eru t.d. ein bólkur í okkara samfelagi, ið hevur tað tungt fíggjarliga. Fólk, ið bera brek, verða dagliga sett uttanfyri,

orsakað av vánaligum atkomumøguleikum til eitt nú skúlar, læknaðir, kommunuskrivstovur, bussar og ferjur. Føroyar er somuleiðis einasta norðurland, ið ikki loyvir samkyndum pørum at giftast ella at ganga saman í skrásett parlag.

Nýggja lýsingin, ið Hagstovan hevur gjørt fyri Løgtingið, vísir at 3.900 føroyingar eru í fátækkraváða. Lýsingin vísir, at pensjónistar eru í størsta fátækkraváða. Men tað eru ikki bara pensjónistar, stakir uppihaldarar og láglønt fólk, ið hava ilt við at fáa endarnar at rækka saman. Vanliga barnafamiljan, við rímliga góðari inntøku, hevur tað eisini trupult fíggjarliga.

Høga kostnaðarstöðið í Føroyum er ein høvuðsorsøk til, at tað er trupult hjá fólki at fáa endarnar at rækka saman. Neyðugt er tí at kanna, hvat kann gerast fyri at fáa livikostnaðin niður. Nærum allar vørur verða innfluttar úr Danmark, ið umframt Føroyar er dýrasta land í Evropa at liva í. Hetta eigur at siga okkum somikið, at vit eiga at kanna møguleikarnar fyri atgongd til aðrar marknaðir. Bústaðarmarknaðurin er somuleiðis alt ov eintáttaður og príslegan sera høg í stóru plássunum. Við broytingunum í Húsálansgrunninum eru vit komin eitt stig nærri tí fjølbroytta bústaðarmarknaðinum, ið stórir tørvur er á.

Skulu vit fáa fólk at støðast her - og fáa útlagnar føroyingar heimaftur - er alneyðugt, at vit gera eina breiða langtíðarsemju tvørturum floksmørk við greiðum felagsmálum um, hvat skal til fyri at venda gongdini.

Ein ætlan fyri trivnað og fólkaðækstur eigur at fevna um sosial-, familju- og bústaðarpolitikk, men má ikki einans avmarka seg til hesi øki. Tað eru nógv onnur viðurskipti, ið eru avgerandi fyri møguleikan at skapa sær eitt virðiligt lív. Eitt nú verandi háttur at fáa inntøkur til landskassan, har ið næstan bara inntøkuskattur og meirvirðisgjald vera brúkt at gjalda almennu útreiðslurnar við. Henda skattaskipan

rakar fyrst og fremst vanligar løntakarar á landi sera hart. Inntøkuskatturin átti tí at lækka munandi, meðan inntøkugrundarlagið bleiv breiðkað.

Týdningarmiklast av øllum er, at farið verður til verka við greiðum felagsmálum fyri, hvussu Føroyar gerast eitt gott stað fyri øll. Bæði fyri teimum, ið longu búgva her og teimum, ið ynskja at seta búgv her í framtíðini.

Les meira um mínar hugsanir og hjartamál á www.tjodveldi.fo/margretha ella á Facebook.

Jógvan Thomsen vælvni Fólkaflaksins

Hvussu skal land okkara rekast í framtíðini? Hvussu kunnu vit fáa somu ella betri vælførd, trivnað og heilsuágóðar uttan at hækka skattatrystið ella avgjöld á borgarar og vinnur? Skulu vit tvíhalda um sama vælførdarstöði, ið vit hava í dag? Hetta eru stórir og avgerandi spurningar, nú tað aftur stundar til Løgtingsval.

At geva trongdum økjum fleiri pengar at brúka uttan treytir fylgja við, er skeivt. Ferð eftir ferð hava landsins myndugleikar skorið játtanir uttan atlit ella innlit, við ávísu prosentum ella krónutali, meðan aðrar játtanir eru øktar uttan jaliga ávirkan ella samanspæl við samfelagsliga trivnaðan hjá einstaka borgaranum.

Almennir stovnar gerast effektivari
Vit skulu gera almennustovnar okkara meira effektivar

Almennu útreiðslurnar mugu tálmast

fyri hvørja krónu, teir brúka. Hetta skal gerast við at gera lógarverkið á almannaøkinum ruddilgari, so at hvørt alment starvsfólk fær eina lættari og smidligari arbeidsgongu enn í dag. Samstundis mæli eg til, at almenni geirin veruliga kemur at standa til ábyrgd fyri arbeiði sínum og avgerðum. Hetta er neyðugt, eins og vit skulu tryggja, at almennu leiðslurnar eru uppgávuna vaksnar at fremja sparingar, alt ímeðan stovnarir verða gjørdir effektivari og bíligari at reka. Henda tillaging til veruleikan tykist als ikki at verða framd innan tað almenna, alt meðan vanligi borgarin og vinnurekandi verða noydd at síggja veruleikan í eyguni hvønn dag. Nevniliga, at har eru ikki fleiri pengar at brúka, og tí má meira fáast burturúr minni.

Neyðugt við hugburðsbroyting
Við at tillaga hugsjónina innan almennu útreiðslurnar, so at stovnar ikki verða straffaðir fyri at fremja sparingar, men heldur

fáa ágóða av sparingunum, fáa vit betri og bíligari rakstur. Hetta kann fremjast sum eina íløgukonto, har partur av spardu upphæddini verður góðskrivað stovninum og kann sparast upp til komandi árin, uttan at samlaða játtanin til stovnin verður skerd tað eyka komandi árið. Hetta førir við sær, at útreiðslur til teldur, húsaumstøður, útgerð og annað kann fíggjast uttan eykaútreiðslur ella eykajáttan frá løgtinginum.

Hesi eru bert nøkur fá hugskot til tey átøk ið krevjast fyri at fáa okkum ein bíligari, effektivari og meiri atkomiliga almenna umsiting, ið kemur at tæna borgarunum betri, men uttan at leggja eyka byrðar á einstaklingin ella vinnur okkara. Alt átøk, ið eg vil virka fyri at seta í verk, tykkum at frama.

Latið okkum saman skapa eitt land, har samfelagstrivnaðurin verður settur í hásæti. Veljið Fólkaflokkinn á løgtingsvalinum tann 29 oktober.

Sirið Stenberg vælvni Tjóðveldis

Tann aldursbólkurin, sum mest er í pengaligum fátækkraváða er tey ið eru 67 ár og eldri. Stívliga 14 prosent av teimum hava minni javnvirðisinntøku enn markið fyri fátækkraváða, og tað er munandi meira enn hinir aldursbólkarnir.

Ikki tespiligur lestnaður at lesa á heimasíðuni hjá hagstovuni. 14% av pensionistunum í Føroyum í fátækkravág! Ein sera óvirðilig støða fyri okkum sum land!

Tey eldru, sum hava lagt lunnar undir okkara vælførd, og goldið sín skatt fáa nú ikki endarnar at rækka saman. Við skattinum hava tey goldið forút fyri góðum tænastrum, og tey mugu nú ásanna, at sum ikki einaferð tá ið goldið er forút, er vørn ikki fullfíggja, tá ið alt kemur til alt.

Tað má gerast bíligari at liva og virka í Føroyum eins og pensjónsskipanin má dagførast. Vit mugur tora

Væntandi eldra-politikkur

at leggja langtíðarætlanir á pensjónsøkinum, soleiðis at fólk yvir eitt longri tíðarskeið kunnu leggja sær ellisárin fíggjarliga tilrættis. Fleiri av teimum sum eru pensionistar í dag hava ikki havt møguleika ella umstøður at uppspart sær stórar pensjónir, og hava einans fólkapensjónina og samhaldsfasta at liva av.

Bæði land, fagfeløg, partarnir á arbeiðsmarknaðinum, og tann einstaki hava eina uppgávur at loysa her.

Tjóðveldi mælir til at príseftirlit verður skipað, hetta sum partur av at fáa kostnaðarstöðið niður. Somuleiðis eiga vit at keypa vørur úr fleiri og bíligari marknaðum. Afturat hesum krevst ein pensjón sum hevur eitt ávíst minstamark so fólk ikki liva í fátækkravága. Til seinast eigur eisini at vera móguligt hjá teimum sum orka og vilja, at vera longri á arbeiðsmarknaðinum. Hinvegin mugu skipanir vera, sum hjálpa teimum sum av einhvørjari orsök megna hetta.

Eitt annað sum eisini kann ávirka fíggjarliga er

um pensionistan skulu hava heilivág. Við Heilsutrygd er tann broyting komin, at stuðul til heilivág einans verður latin til bíligasta slag av heilivági (fyri hvønn bólkinn sær) Hetta merkir at um tú ikki toli bíligu sløgin, so mást tú sjálvur gjalda tín heilivág, og tað kann blíva dyrt.

Bústaðarmøguleikarnar eiga at vera meiri fjøltáttaðir, soleiðis at pensionistar ikki noyðast at sita í dyrum húsum. Vónandi kann skipanin við Húsálansgrunninum hjálpa til við hesum.

Trupulleikin er sera samansettur og krevur loysnir á nógvum økjum. Umráðandi er at vera í dialog við eldrafeløg, fagfeløg og politiska myndugleikan, og í felag finna fram til hvat er skilabest.

Eitt er víst, verandi gongd kann ikki standa við.